

การทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

จุมพล ศรีจงศิริกุล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เหตุผลความจำเป็นของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

วิวัฒนาการ/ความเป็นมาของแนวคิดในการออกกฎ
Protectionism – Deregulations – Better Regulations

แต่กฎหมายของประเทศไทยส่วนใหญ่
มีบทบัญญัติในเรื่องอนุมัติ อนุญาต

เหตุผลความจำเป็นของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

แนวคิด/หลักการสากล

(สหประชาชาติ, สหภาพยุโรป, OECD, ธนาคารโลก)

- รongรับสิทธิของประชาชนในการได้รับบริการที่ดีจากหน่วยงานของรัฐ
- เป้าหมายของการบริหารงานภาครัฐ ได้แก่ การบริการและอำนวยความสะดวกประชาชน / ลดภาระ+ลดต้นทุน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- รัฐธรรมนูญฯ (หมวด ๒ แนวนโยบายแห่งรัฐ)

มาตรา ๗๗ วรรคสาม “รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบ
คณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น ...”

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- พรบ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๖ ทุกห้าปีนับแต่วันที่ พรบ. นี้ใช้บังคับ ให้ผู้อนุญาตพิจารณากฎหมายที่ให้อำนาจในการอนุญาตว่าสมควรปรับปรุงกฎหมายนั้นเพื่อยกเลิกการอนุญาตหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาต หรือไม่ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นผู้อนุญาตจะพิจารณาปรับปรุงกฎหมายหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนในกำหนดระยะเวลาที่เร็วกว่านั้นก็ทำได้

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- พรฎ. การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๙ ... ในการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย ให้รัฐมนตรี
ผู้รักษาการพิจารณาทบทวนในเรื่องดังต่อไปนี้ทั้งหมดหรือบางเรื่องตามที่จำเป็น

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) การปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายเพื่อลดผลกระทบหรือภาระของ
ประชาชนที่เกิดขึ้นจากกฎหมายนั้น

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

มาตรา ๙ พรฎ. การทบทวนฯ (ต่อ)

(๕) การใช้ระบบคณะกรรมการ การอนุมัติ การอนุญาต ใบอนุญาต ระบบการจดทะเบียน หรือระบบอื่นที่กำหนดขึ้นเพื่อกำกับหรือควบคุมเพียงพอที่จำเป็น

(๖) การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

(๘) เรื่องอื่นใดที่จะไม่ทำให้กฎหมายนั้นเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนโดยไม่จำเป็น ...

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ (นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร)

ในกรณีที่ต้องตราเป็นกฎหมาย พึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น คำนึงถึงความจำเป็นในการให้ประชาชนต้องยื่นคำขอ อนุญาต อนุมัติ เพราะอาจใช้วิธีจัดแจ้ง หรือรายงานให้ทางการทราบก็ได้

ใบอนุญาตควรมีอายุยาวพอสมควรเพื่อจะได้ไม่เป็นภาระให้ประชาชนต้องขอต่ออายุใบอนุญาตบ่อยครั้ง ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ต้องกำหนดโดยคำนึงถึงต้นทุนในการดำเนินการของภาครัฐโดยไม่สร้างภาระแก่ประชาชนหรือผู้ประกอบการเกินจำเป็น

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ (นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร) (ต่อ)

การกำหนดมาตรการ การขึ้นตอน การเรียกเอกสารใด ๆ พึงให้ความสำคัญแก่การลดภาระหรือการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยิ่งกว่าเพื่อความสะดวกของเจ้าหน้าที่

กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจและวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ชัดเจน ผู้ถูกปฏิเสธคำขอต้องมีโอกาสขอทบทวน ยื่นคำขอใหม่ หรืออุทธรณ์

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ (นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร) (ต่อ)

การพิจารณาของเจ้าหน้าที่พึงใช้หลักกระจายอำนาจหรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว สะดวก และควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม และบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พึงใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ จัดระเบียบหรือส่งเสริมยิ่งกว่าควบคุม

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ (นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร) (ต่อ)

ให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการตาม พรบ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการฯ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และการทบทวนความเหมาะสม ความจำเป็นของกฎหมายทุกกรอบห้าปี เพื่อดำเนินการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ ที่สร้างภาระแก่ประชาชน ล้าสมัย ซ้ำซ้อน หรือขัดแย้งกันเอง

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๔ เมษายน ๒๕๖๐ (แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย)

การร่างกฎหมายเพื่อให้มีระบบอนุญาต ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เช่น กรณีเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความปลอดภัยสาธารณะ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และในกรณีจำเป็นต้องกำหนดให้มีระบบอนุญาตไว้ในร่างกฎหมาย ให้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๔ เมษายน ๒๕๖๐ (แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย) (ต่อ)

(๑) ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการอนุญาตไว้ในการเสนอร่างกฎหมายโดยชัดเจน

(๒) ต้องบัญญัติหลักเกณฑ์และระยะเวลาการอนุญาตหรือไม่อนุญาตไว้ในร่างพระราชบัญญัติให้ชัดเจน และกำหนดกรอบหลักเกณฑ์ในการออกกฎหมายลำดับรองไว้ด้วย

(๓) หน่วยงานของรัฐที่พิจารณาอนุญาตต้องแสดงหลักฐานความพร้อมและศักยภาพที่จะตรวจสอบให้การกระทำนั้นเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตได้อย่างแท้จริง

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๔ เมษายน ๒๕๖๐ (แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย) (ต่อ)

(๔) ให้กำหนดอายุการได้รับอนุญาตเฉพาะกรณีที่เป็น และในกรณีที่มีการกำหนดอายุการได้รับอนุญาตและการต่ออายุการได้รับอนุญาต ต้องแสดงเหตุผลของการขอต่ออายุการได้รับอนุญาต และต้องมีการตรวจสอบการดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตที่ผ่านมาด้วย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต แทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต

ที่มาของการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

- มติ ครม. ๔ เมษายน ๒๕๖๐ (แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย) (ต่อ)

(๕)ให้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการขออนุญาต และการบังคับการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการอนุญาตนั้น

แนวทางการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

การเลิกระบบอนุญาตและลดความซ้ำซ้อนของระบบอนุญาต
ในต่างประเทศ

๑. ยกเลิกระบบอนุญาตในเรื่องที่ไม่จำเป็น โดยใช้มาตรการอื่นแทน
๒. ยุบรวมใบอนุญาต/ใบอนุญาตเดี่ยวครอบคลุมหลายกิจการ
๓. ไม่มีอายุใบอนุญาต
๔. อำนวยความสะดวกในการขออนุญาต

แนวทางการทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมาย

การทบทวนระบบอนุญาตในกฎหมายไทย โดยการสำรวจ ประเมิน และปรับเปลี่ยน

๑. ใช้ระบบอนุญาตเท่าที่จำเป็น โดยนำระบบการควบคุมดูแลในลักษณะอื่น เช่น การจดทะเบียนหรือการจดทะเบียนมาใช้ในการควบคุมการประกอบอาชีพแทน
๒. กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการ ออกใบอนุญาตให้ชัดเจนและกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา
๓. กระบวนการพิจารณาอนุญาตต้องสร้างภาระให้น้อยที่สุด
๔. อำนวยความสะดวกในการขออนุญาต

ขอบคุณครับ